

Statsrådets principbeslut om den fjärde nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter för åren 2024–2027

Det finländska samhället bygger på en stark grund som utgörs av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatsprincipen. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses, vilket förutsätter ett konsekvent och långsiktigt arbete för att främja rättigheterna. För att de grundläggande och de mänskliga rättigheterna ska stärkas krävs både målmedvetna åtgärder och systematisk uppföljning, så att tillgodeendet av rättigheterna kan tryggas inom alla delområden av samhället.

Statsminister Petteri Orpos regering har i sitt regeringsprogram fastställt att regeringen stärker rättsstatens grundläggande strukturer genom att bereda och genomföra Finlands fjärde nationella handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter. Enligt regeringsprogrammet främjar regeringen kunskapsbaserat beslutsfattande genom att upprätthålla myndigheternas rapportering om och uppföljning av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Finland främjar demokratin, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna.

Enligt riksdagens grundlagsutskott är det nödvändigt att under varje regeringsperiod utarbeta en handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter, för att de grundläggande och mänskliga rättigheterna ska kunna främjas systematiskt. Med hjälp av handlingsplanen kan man genom konkreta förvaltningsövergripande åtgärder ingripa i problem som observerats med avseende på de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt skapa förutsättningar för att förebygga problem. Utskottet anser det vara nödvändigt att planen utarbetas regelbundet, för att tillgodeendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna ska kunna främjas systematiskt och konsekvent (GrUU 56/2017 rd, s. 2).

Den nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter för åren 2024–2027 har som mål att stärka de rättsstatliga basstrukturerna och främja tillgodeendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i Finland. Rättvisa rättegångar och ofördröjda behandlingar av ärenden hör till rättsstatens hörnstenar, och därför har frågor som hänför sig till tillgången till rättskipning en central roll i handlingsplanen. Ett mål är också att öka kunskapen om rättsstatsprincipen samt sambandet mellan de grundläggande och mänskliga rättigheterna och rättsstaten. I handlingsplanen beskrivs innehållet i begreppet rättsstat bland annat utifrån Europarådets och EU:s uppfattning om vad en rättsstat är. Planen bygger på de internationella rekommendationer som Finland har fått när det gäller tillgodeendet av de mänskliga rättigheterna, på de högsta laglighetsövervakarnas iakttagelser samt på internationella

bedömningar av hur rättsstatsprincipen realiseras, såsom Europeiska kommissionens rapporter om rättsstatsprincipen.

Planen omfattar 55 projekt som har valts ut med beaktande av riktlinjerna i regeringsprogrammet. Projekten är fördelade på alla ministeriers förvaltningsområden. Projektrubrikerna och de ansvariga ministerierna presenteras i handlingsplanen och närmare beskrivningar ingår i bilagan till handlingsplanen. Projekten är indelade i sex helheter:

1. Stärkande av rättsväsendets oberoende
2. Tillgång till rättsligt skydd och rättslig prövning
3. Jämlikt tillgodoseende av rättigheterna
4. Ökning av kunskapen om mänskliga rättigheter och rättsstaten
5. Uppföljning av tillgodoseendet av rättigheterna
6. Demokrati, god förvaltning och yttrandefrihet

Genom detta principbeslut godkänner statsrådet den bifogade fjärde nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter för åren 2024–2027 samt de projekt som har knutits till den.

Helsingfors den 20 november 2025

Statsrådet